

# Werkinstructie omgevingsraad

## 1. Inleiding (doel omgevingsraad)

Er is een maatschappelijke noodzaak om over te schakelen naar hernieuwbare energie. Eén daarvan is de opwek van energie uit wind. Daarom heeft de provincie Overijssel de ambitie om 90 windmolens te realiseren voor 2030. Deze windmolens hebben een grote impact op de omgeving. Het is belangrijk dat in de besluitvorming ook de rechten en belangen van omwonenden en andere belanghebbenden gehoord worden. Voor Energiepark Daarle zal daarom een omgevingsraad worden opgesteld zoals ook vermeld in het communicatie- en participatieplan. Deze werkinstructie is opgesteld om burgers en belanghebbenden beter te betrekken en mee te laten doen aan het proces, zodat er een eerlijke, transparante afweging van belangen wordt gemaakt, die rechtvaardig is voor alle partijen. De omgevingsraad zorgt voor een dialoogtafel tussen belanghebbenden zodat zij gezamenlijk tot overeenstemming kunnen komen. Omwonenden zullen bijvoorbeeld andere belangen hebben dan natuurorganisaties of agrariërs. Belangrijk is dat alle partijen kunnen meedoen en adviseren in de besluitvorming.

## 2. Ondersteuning belanghebbenden

Een groot struikelblok bij goede participatie in een omgevingsraad is een groot verschil in kennis en ervaring tussen de belanghebbenden. Daarom is professionele ondersteuning noodzakelijk om een gelijk speelveld te creëren tussen de belanghebbenden.

Om te zorgen voor een gelijk speelveld is het belangrijk dat belanghebbenden worden ondersteund. Dit kan door middel van een onafhankelijk adviseur en te zorgen voor een onafhankelijk voorzitter.

Onder belanghebbenden wordt iedereen verstaan die rechtstreeks de feitelijke gevolgen ervaart van het project. In hoofdstuk 3 worden deze verder benoemd. Naast de individuele belangen van belanghebbenden zijn er ook andere belangen om rekening mee te houden bij besluiten/adviezen die de omgevingsraad gaat maken, zoals die van algemeen maatschappelijke aard.

### Onafhankelijk adviseur

Deelnemende burgers en belanghebbenden hebben in veel gevallen niet de kennis en ervaring op het gebied van windmolens. Mocht uit het proces blijken dat nadere specialistische kennis nodig is om een voorliggend besluit te kunnen nemen, wordt met de initiatiefnemers afgestemd welke expertise nodig is en op welke wijze deze expertise aan de omgevingsraad wordt aangereikt. Bij gezamenlijk besluit van de omgevingsraad en de initiatiefnemer kan de benodigde expertise worden ingekocht, dit op kosten van de initiatiefnemer.

### Onafhankelijk voorzitter

Om de onafhankelijkheid van de omgevingsraad te waarborgen wordt door de omgevingsraad een onafhankelijk voorzitter gekozen. In het geval de omgevingsraad dit wenst, maken de

initiatiefnemers een selectie van potentiële kandidaten. De omgevingsraad kiest vervolgens uit deze selectie haar voorzitter. De voorzitter dient geen verleden te hebben met het gebied en geen zakelijke of persoonlijke belangen te hebben in het gebied. De voorzitter dient bij voorkeur bestuurlijke ervaring als (onafhankelijk) voorzitter te hebben en dient in staat te zijn om bruggen te bouwen tussen de verschillende belanghebbenden. Indien de voorzitter wel uit het gebied afkomstig is, is het belangrijk dat hij/zij geen enkel belang heeft in het project. Om te zorgen dat er vertrouwen is in de verslaglegging en ‘het regelen’ wordt ook gekozen voor een secretaris.

### 3. Partijen

Het is belangrijk dat alle mogelijke belanghebbenden worden betrokken bij het proces. Voor Energiepark Daarle zijn de volgende belanghebbenden in kaart gebracht:

- Omwonenden:
  - o Aangedragen door de energiecoöperaties
  - o Aangedragen door andere omwonenden
  - o Plaatselijk Belang Daarle
  - o Plaatselijk Belang Hoge Hexel
- Actiegroepen:
  - o Tegenwind Daarle/Daarlerveen/Vroomshoop
  - o Tegenwind Wierden
- NGOs:
  - o Landschap Overijssel
  - o Natuur & Milieu Overijssel
- Boeren/agrariërs
- Energiecoöperaties
- Grondeigenaren
- Ontwikkelaar

De omgevingsraad zal niet worden opengesteld voor de volgende partijen:

- Journalisten
- Raadsleden / politieke partijen
- Collegeleden
- Niet gedefinieerde stakeholders

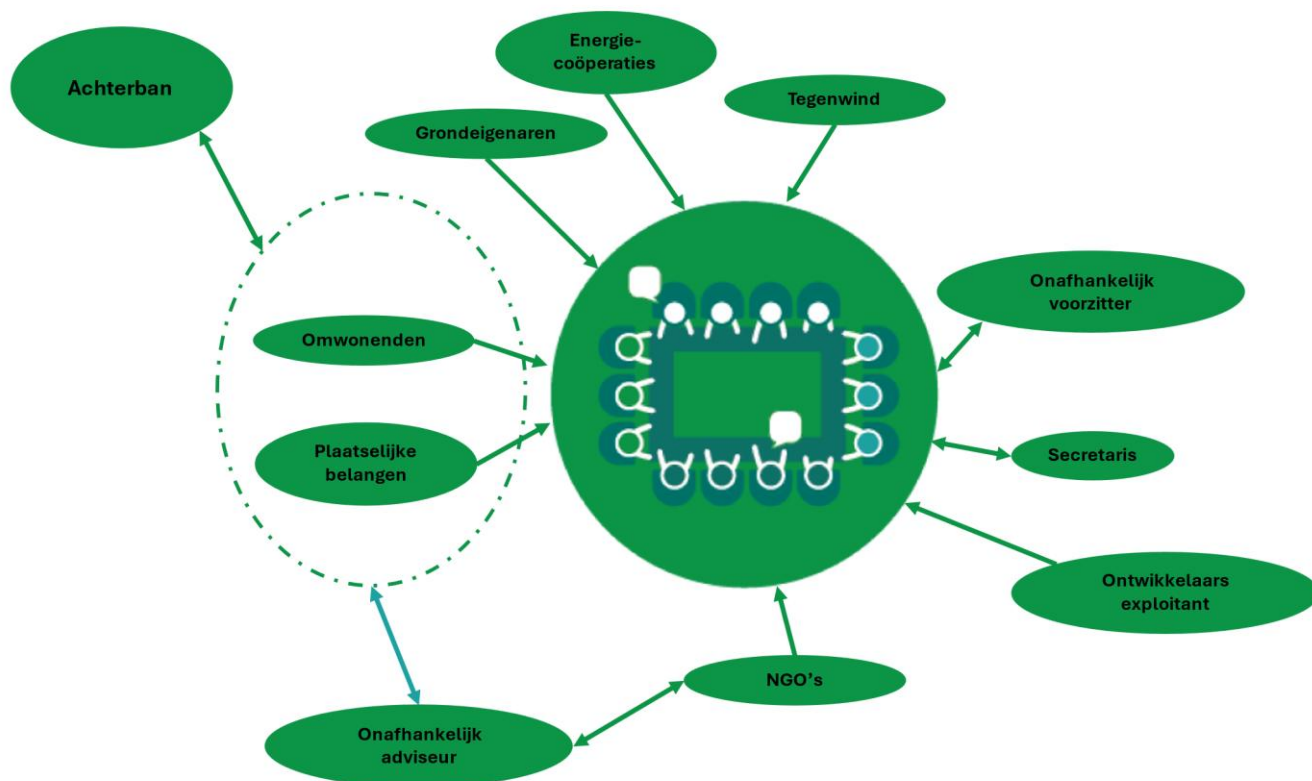
Dit om te voorkomen dat het proces wordt verstoord.

#### Bewonersplatform

Om de omwonenden goed te organiseren kan gekozen worden om een bewonersplatform op te zetten. Een bewonersplatform bestaat enkel uit omwonenden. Dit platform dient als gesprekspartner vanuit de omwonenden met de andere belanghebbenden. Het is een groep omwonenden met gelijke positie en belangen die een vertegenwoordiging selecteert voor deelname in de omgevingsraad. De omwonenden die zitting nemen in de omgevingsraad moeten de ruimte krijgen om met hun achterban te overleggen. Dit wordt gedaan door op

regelmatige basis dialoogavonden te organiseren. Dit zorgt ervoor dat de achterban (omgeving) in contact blijft met hun vertegenwoordigers in de omgevingsraad. De omwonenden kunnen dit zelf faciliteren of eventueel in samenspraak met de Plaatselijke Belangen.

In figuur 1 is een schematisch opzet van de omgevingsraad te zien:



## 4. Opzet en onderwerpen

Om de functie van de omgevingsraad goed in te vullen, worden de volgende kaders in acht gehouden:

- De totale grootte van de omgevingsraad ligt tussen de 10 en 15 mensen.
- Als er meer potentiële deelnemers zijn vanuit een belangengroep is het mogelijk om een roulerende vertegenwoordiging te werken.
- Elke deelnemer vertegenwoordigt één belang. Meerdere vertegenwoordigingen moet worden vermeden omdat dit onduidelijkheid en conflicten geeft met de andere deelnemers.
- Deelnemers kunnen zowel voorstander als tegenstander van de plannen zijn, zolang er maar sprake is van een constructieve houding. Dit betekent dat deelnemers elkaars standpunten respecteren, maar proberen gezamenlijk te zoeken naar oplossingen en/of overeenkomsten.
- Het is heel belangrijk dat alle partijen individuele belangen respecteren en hier ook begrip voor op brengen.

- Bij voorkeur wordt elke stakeholdersgroep (bijvoorbeeld omwonenden Hoge Hexel, of boeren/agrariërs) door minimaal 2 persoon vertegenwoordigd in de omgevingsraad. Zo wordt ‘verdrinking tussen omgevingsraad en achterban voorkomen.’
- Gezien de doorlooptijd van de omgevingsraad is het mogelijk dat er gerouleerd wordt binnen de verschillende belanghebbenden. Bijvoorbeeld binnen de omwonenden die aanschuiven.
- Het is wenselijk dat er een directe communicatielijn is met het bevoegd gezag (provincie) of gemeente. Zij kunnen vragen beantwoorden en mogelijke inbreng in de raad terugkoppelen bij bevoegd gezag. Input van omgevingsraad wordt op de agenda van de projectgroep gezet en indien gewenst verzorgt de voorzitter toelichting tijdens projectoverleg met bevoegd gezag. Bevoegd gezag of initiatiefnemer(s) zullen vervolgens terugkoppelen naar de omgevingsraad (via de voorzitter).
- Bij alle verschillende belanghebbende partijen moeten nieuwe deelnemers kunnen toetreden en kunnen meedingen naar deelname in de omgevingsraad.
- In het geval er nieuwe belanghebbenden worden geïdentificeerd, worden deze uitgenodigd voor deelname aan de omgevingsraad. De deelnemers in de omgevingsraad moet dan opnieuw worden vastgesteld. Een nieuwe belanghebbende dient een wezenlijk ander belang te hebben dan de al deelnemende belanghebbenden.
- De eerste vergadering van de omgevingsraad zal vooral procedureel zijn om een start te maken zonder gelijk in discussie te vervallen over tegenstellingen binnen de omgevingsraad en dient om de volgende zaken scherp te stellen:
  - Vaststellen deelnemers omgevingsraad
  - Definiëren doel omgevingsraad
  - Keuze gebruik onafhankelijk voorzitter
  - Vaststellen secretaris
  - Afspraken over communicatie
  - Vergaderschema vaststellen
- Een vergaderschema van 1x per 2 maand is reëel (circa. 6-8x per jaar). Ook als er weinig te bespreken valt, is het verstandig bij te praten. Door wel bij elkaar te komen worden speculaties en onrust voorkomen.
- Indien er gedurende een langere tijd geen ontwikkelingen zijn kan de frequentie van de bijeenkomsten worden terugschroefd (bijvoorbeeld 1x per kwartaal).
- Een bijeenkomst zal niet langer in dueren dan 2,5 uur.
- Van elke bijeenkomst wordt een verslag gemaakt. Deze zal na goedkeuring worden gepubliceerd via de website van de ontwikkelaar.
- Indien nodig kan er op verzoek een beroep gedaan worden op externe deskundigen voor duiding. Belanghebbenden mogen ook een eigen deskundige aandragen. Belangrijk is dat er altijd wordt gestreefd naar ‘joint fact finding’. Dit zorgt uiteindelijk tot gedeelde en geaccepteerde kennis en feiten.
- Er zal niet worden gestemd in de omgevingsraad. Uitgangspunt is overeenstemming bereiken tussen verschillende belanghebbenden. Indien geen overeenstemming mogelijk is worden de verschillen opgetekend, inclusief bijbehorende argumentatie.

- De uitkomst van de omgevingsraad zal worden vastgelegd in een omgevingsovereenkomst. Dit document wordt samen met de initiatiefnemers opgesteld en beschrijft op welke punten de initiatiefnemers en de omgevingsraad wel of geen overeenstemming hebben bereikt. Wanneer er op bepaalde punten geen afspraken kunnen worden gemaakt, wordt dit in de omgevingsovereenkomst verduidelijkt, inclusief de redenen voor het ontbreken van overeenstemming. Dit document zal op de projectwebsite worden geplaatst.

## Onderwerpen

Zoals hierboven aangegeven zal tijdens de eerste vergadering de exacte invulling van de omgevingsraad worden vastgesteld, inclusief de onderwerpen die worden behandeld. Echter, een aantal mogelijke onderwerpen die besproken kunnen worden zijn:

- Het windturbine type, de opstelling en het aantal windturbines binnen de aangegeven bandbreedte (zoals opgenomen in de notitie reikwijdte en detailniveau);
- Vormen van hinderbeperking;
- Ophalen van ideeën en vragen uit de omgeving;
- Maatregelen ter behoud of versterking landschap;
- Eventuele aandachtspunten of toekomstige ontwikkelingen uit de omgeving die tijdens of voorafgaand aan de verkenning naar voren komen en mogelijk relevant zijn om mee te nemen in de milieueffectrapportage (MER);
- De vormgeving van financiële participatie, dit wordt op hoofdlijnen gerepresenteerd door initiatiefnemers en kan in overleg met omgevingsraad nader uitgewerkt worden tijdens de verkenning;
- De doelstellingen en vormgeving van het omgevingsfonds;
- Het omgevingsfondsverder invullen, met opties zoals woningverduurzaming, afschermen zichtlijnen, ander maatschappelijke doelen;
- Advies over communicatie naar omgeving (in welke vorm en welke tijdstippen wordt gecommuniceerd met de omgeving);
- Andere relevante aandachtspunten in de omgeving voor de besluitvorming;
- Ideeën voor betrekken omgeving tijdens exploitatie (bijv. open dag).

## 5. Borging afspraken en duur

Een van de belangrijkste aspecten van een omgevingsraad is dat alle gemaakte en opgetekende afspraken ook daadwerkelijk geborgd moeten kunnen worden. Deze afspraken worden in een omgevingsovereenkomst gezet (zie ook paragraaf 4). Alle deelnemende partijen die juridisch kunnen tekenen zullen dit document ondertekenen. Hiervoor is gekozen omdat omwonenden formeel geen vertegenwoordigers (niet democratisch gekozen, geen mandaat) zijn namens de bewoners in het gebied. Officieel heeft een omgevingsraad geen juridische status. Echter, initiatiefnemers doen hun uiterste best om de advies vanuit de omgevingsraad in het plan te verwerken en te komen tot een gezamenlijk gedragen omgevingsovereenkomst. Indien advies niet kan worden overgenomen zal de initiatiefnemer/ontwikkelaar goed onderbouwen/beargumenteren.

## Duur

Het is belangrijk dat er gestart wordt met het organiseren van de omgevingsraad zodra het participatieplan is goedgekeurd door de provincie. Het kost tijd om deze raad in te richten zodat deze goed functioneert. Gemiddeld moet rekening worden gehouden met een doorlooptijd van 2-3 jaar (6-8 bijeenkomsten per jaar) van de start van de omgevingsraad tot aan vergunningsverlening van het project. Hierna is het logisch dat het platform zal worden omgezet in een toezichthoudend orgaan, waarbij er zo'n 3x per jaar bij elkaar gekomen wordt. De raad zal hierbij toezien op de gemaakte afspraken in de omgevingsovereenkomst. Na verloop van tijd zal dit teruglopen naar eens per jaar. Deelname aan de omgevingsraad vraagt dus tijd en energie van alle deelnemers. Een goede ondersteuning is hierbij een minimale tegenprestatie en essentieel voor een succesvol traject.

## 6. Toekomst omgevingsraad

In principe lijkt de rol na het tekenen van de omgevingsovereenkomst klaar. Echter, er kan voor gekozen worden om de omgevingsraad te vragen invulling te geven aan de gemaakte afspraken in de omgevingsovereenkomst. Hierbij kan gedacht worden aan het omgevingsfonds. De omgevingsraad zal dan meer gaan fungeren als een 'raad van toezicht'. Op deze manier blijft er een mogelijkheid voor de omgeving om in gesprek te blijven met de exploitanten.